

Diarienummer Dp 2016-21183, Årstafältet etapp 2 norra. Synpunkter på granskningshandling.

Förskolornas utemiljö - en obegriplig cynism

- Vi har med häpnad och bestörtning kunnat iaktta den rent dramatiska vändning, som behandlingen av förskolebarnens utemiljö har genomgått över tid vid planeringen av nya stadsdelar. Förskolemiljön gavs stor uppmärksamhet och stort utrymme under efterkrigstiden och framåt, vilket förklarar att den genomsnittliga ytan per barn i Söderort trots allt är 30 kvm (DN 2020-06-02). Boverkets rekommendation är ju 40 kvm per barn! Ser man på de nya områden som tillkommit i den här trakten under senare år, så förefaller ytan vara nere på under 10kvm/barn och ser ut att sjunka med varje nytt område. Årstafältets Etapp 2 och Etapp 3 är skrämmande exempel på detta. Av texten att döma även Etapp 1, som vi inte tittat närmare på. Det är oss veterligt första gången man medvetet nöjer sig med att anlägga "utsläppsgårdar" i direkt anslutning till förskolorna i en nybyggnadsplan. Utsläppsgårdarnas storlek kan vara så liten som under 3 kvm per barn, och i ett av exemplen i Årstafältets nu aktuella detaljplaner så liten totalyta som 210 kvm, medan Boverkets rekommendation är minst 3.000 kvm.
- För Årstafältet del har man under planeringstiden envetet hävdatt att små förskolegårdar kan kompenseras av den stora parken. Forskare, personal och experter har alla vittnat om att man aldrig kan kompensera en liten förskolegård med utflyktsmål, eftersom det inte tillåter att barnen går ut till direkt utomhuslek. Det krävs vid utflykter personal som följer dem enligt strikta rutiner – vilket dels generellt begränsar möjligheten att leka ute, dels är beroende av att personalen är fulltalig. *Bra utflyktsmål i närheten av förskolan kan bara komplettera inte kompensera en bra förskolegård.* Är inte det här en ganska skrämmande helomvändning i synen på barnens behov och/eller viljan att åstadkomma bra barnmiljöer. Den enda förklaring vi kan se är en exploateringsekonomisk cynism som borde tas upp som en stor politisk fråga.
- Barns rörelse/brist på rörelse har fått allt mer uppmärksamhet på senare tid. Frågan om barnens utemiljö har ett brett erfarenhets- och forskningsunderlag. Där sägs samfällt att det är viktigt att barnen kan vistas mycket utomhus, att de kan röra sig fritt utan trängsel med mindre risk för konflikter, kan hitta naturlig terräng och växtlighet att utforska och utmana, kan slippa tveksamt hälsosamma konstgjorda material som underlag, kan slippa dela sin förskolegård med boende (och vice versa), kan slippa omgärdas av höga hus och därmed också få goda ljusförhållanden och kan vara utomhus även när det av olika skäl är ont om personal. Alla vet också att detta kräver viss minimiyta totalt och per barn. *Det är de känsliga små barnen som under närmare fem år ska vistas i sin stadsdel hela dagarna.* Därför borde deras behov ha tillgodosetts särskilt tidigt i planeringsskedet. Det borde också ha givits dem en särskilt framskjuten plats i planerna. Istället ser det ut att vara tvärtom. I Årstafältets program för hela stadsdelen och i de olika etapp-planerna har barnens förskolemiljö fått minimal plats – såväl fysiskt som i dokumenten.

- Planerna antyder inga ambitioner för förskolebarn, bara andra strävanden för området: attraktiv och varierad stadsdel, levande stadsdel med tydliga och välutformade offentliga miljöer, hög arkitektonisk kvalitet, tydlig bebyggelsefront, ekologiska och sociala värden inom kvarteren, flexibilitet i användningen etc. Det är också provocerande för oss att när man betonar en rad mål för fältet, som de ovan, påpekar man samtidigt lakoniskt att barnen (förutom att ha undermåliga förskolegårdar, vår anm.) också har små möjligheter att i övrigt röra sig fritt i stadsdelen och att de har små bostadsgårdar som begränsar möjligheterna till bostadsnära utelek (sid 62 i granskningshandlingen för Etapp 2).
- Det mesta av denna vår kritik av förskolornas miljö finns också angivet i Barnkonsekvensanalysen för Etapp 2 och 3. Varför gör man en barnkonsekvensanalys? Varför låter man stadsdelsnämnden göra ett funktionsprogram för förskolorna? Det har vi frågat inför andra nu aktuella planområden, t ex Slakthuset. Synpunkterna i dessa genomarbetade dokument ser inte ut att ha fått någon som helst inverkan på planeringsprocessen.

Kerstin Bodström
Elisabeth Edsjö
Helena Friman

BUMS – barns utemiljö i staden
barnsutemiljo.com

”Att bo i en stadsmiljö som den på Årstafältet kan begränsa yngre barns möjligheter att röra sig fritt (bl.a. p.g.a trafiksäkerheten)” (sid 62 i granskningshandingen för etapp 2n)

”Kvarterstaden som planeras på Årstafältet har relativt små gårdar, vilket inverkar på barnens möjligheter till bostadsnära utelek” <(samma sida?)